

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ชาวล้านนาในพุทธศตวรรษที่ 24-25 ผ่านวรรณกรรมท่ามกลางบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ต้นนโยบายกวาดต้อน-อพยพกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆสู่กระบวนการการกลายเป็นเมือง การก่อรูปของชุมชนนอกเขตตัวเมือง การเกิดย่านการค้าและตลาด ตลอดจนธุรกิจใหม่ที่ขยายตัวมาจากการปฏิสัมพันธ์กับชาวตะวันตกในปลายพุทธศตวรรษที่ 24 สำหรับงานวรรณกรรมนั้นเห็นได้ชัดว่า ในระยะแรกเติบโตจากจารีตเดิม นั่นคือ การคัดลอกและผลิตซ้ำวรรณกรรมทางศาสนาอันมีวรรณกรรมในพุทธศตวรรษที่ 20-21 เป็นแบบฉบับ โดยวิเคราะห์ผ่านหลักฐานเชิงประจักษ์ นั่นคือ คัมภีร์ไบเบิลและพัสสาอันมหาศาล การตั้งชุมชนใหม่อันเป็นชุมชนพลัดถิ่นของชาวเชียงใหม่ ชาวไทใหญ่ ไทลื้อ และชาติพันธุ์อื่นๆจากดินแดนตอนบนของภูมิภาค นอกจากเป็นการสร้าง “ชาวล้านนาใหม่” ขึ้นมาแล้ว ยังได้ทำให้เกิดการให้ความหมายของวรรณกรรมที่แตกต่างกันไปด้วย ไม่เพียงเท่านั้นในปลายพุทธศตวรรษที่ 24 ยังได้ปรากฏวรรณกรรมทางโลกในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อนในบรรณพิภพล้านนา ซึ่งมันได้สะท้อนสำนักแห่งยุคสมัยที่แสดงให้เห็นการให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมสามัญชนมากยิ่งขึ้น ขณะที่ในพุทธศตวรรษที่ 25 ความเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ชาวล้านนาระลอกใหม่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับชาติตะวันตกทั้งในมิติของการเผยแพร่คริสต์ศาสนา และการทำธุรกิจป่าไม้ ไม่เพียงเท่านั้นรัฐบาลสยามก็เข้ามามีบทบาทในการปกครองมากขึ้นโดยการรวมศูนย์อำนาจเข้าส่วนกลาง ทั้งยังทรงอิทธิพลเหนือชาวล้านนาในหลายมิติ อันส่งผลให้เกิดงานวรรณกรรมที่สะท้อนโลกทัศน์ของชาวล้านนาที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

Abstract

This paper aims to study the Change of Lanna people worldview in 19th - 20th century via approaching to the literature. The context of this study is the policy of gathering ethnic people from the very north land to urbanize and restore the old city; furthermore, it formed the communities outside the city wall, the nodes of market and the new business zone from connection of the westerners in early 20th century. From the literatures it noticeably showed the gradual change; firstly, they were written in the traditional way such as copying and reproduction the religious literatures that relate to the classic series from 16th century. Those were obviously seen from the tons of palm leaves remaining in the Northern region nowadays. However, the ethnic people like Yuan from Chiangsan, Tai, Tai lue and the others from the north where they leave start their new communities. Not only became to “New Lanna people” but also created new literatures that reflected the world view of that time connecting to common culture. The second major change came from the participation of the westerners by missionaries and the wood businessmen including the Siamese government as well. This stream of movement effected the worldview of Lanna people dramatically.